

‘Jan Marijnissen komt intimiderend over’

Afgelopen maandag werd bekend dat **Ali Lazrak** (Marokko, 1948) bij de SP blijft. De zondag ervoor had HP/De Tijd een gesprek met het Tweede-Kamerlid. Over de cultuur in de partij, en over Jan Marijnissen. ‘Soms spreekt iemand Jan weleens tegen – als hij dat toestaat.’

Wanneer ging het mis tussen u en de SP?
 “Mijn problemen met Jan Marijnissen zijn begonnen na mijn eerste optreden in de Tweede Kamer. Het zal november 2002 zijn geweest, tijdens de begrotingsbehandeling van Vreemdelingenzaken en Integratie met toenmalig minister Hilbrand Nawijn. Mijn verhaal had ik van tevoren voorgelegd aan de leiding van de fractie. Daar is men zeer strikt in bij de SP. Men ging akkoord met mijn verhaal. Ik zou betogen dat er een spreiding moest komen van allochtonen in de grote steden, dat we een basiscursis inburgering in het land van herkomst moesten organiseren, enzovoort. Harry van Bommel zei: ‘Bereid je verdediging voor, want ze maken je af in de Kamer.’

“Tijdens het debat ging het mis. Ik citeerde iemand die had geschreven: ‘Je kunt in dit land leven en sterven zonder een woord Nederlands te hoeven spreken.’ Met al die schotelantennes en de Turkse bakker om de hoek. Toen werd ik fel geïnterrumpeerd door Femke Halsema: ‘Wat is er mis met een Turkse bakker?’ Ik zei: ‘Niets, u begrijpt mijn punt niet.’ Later heb ik haar voor fundamentalist uitgemaakt. Nou, dat viel natuurlijk niet goed, en ik werd in de mangel genomen door Dittrich, Halsema en al die andere oude rotten in het vak. Ze wilden mijn nieren proeven. Mijn verdediging was stuntelig, dat geef ik eerlijk toe. Maar ja, het was mijn eerste debat.

“Na afloop werd ik op het matje geroepen bij Jan Marijnissen. Die was helemaal van slag, zag bleek en schreeuwde: ‘Je hebt het op alle punten verpest! Wie denk je wel dat jij bent. Je zit hier al een half jaar in de Kamer en je kunt niks. Jij moet een toontje lager zingen.’ Marijnissen voegde eraan toe dat hij mij ‘de grond in zou boren’ als iemand naar mijn functioneren zou vragen. Ik was overrompeld, wist niks te antwoorden. Harry van Bommel en Agnes Kant zaten erbij, maar zwegen. Marijnissen zei: ‘Vanaf nu

mag je niet meer het woord voeren in de Kamer.’ Ik voelde me vernederd.”

Waarom stapte u toen niet op?

“Een maand later werd de nieuwe lijst voor de Tweede Kamer samengesteld – het kabinet was gevallen en in januari zouden er verkiezingen komen. Ik vroeg me inderdaad af of ik me nog wel beschikbaar moest stellen. Maar partijsecretaris Tiny Kox zei: ‘We willen je er graag bij houden.’ Volgens Tiny was Jan gewoon uit zijn slof geschoten, en zou er in de toekomst meer begeleiding plaatsvinden. Nu ja, ik dacht: Jan zal wel een slechte dag hebben gehad. Ik kende de cultuur binnen de SP niet goed, wist nog niet dat dit de gewone manier van leiding geven van Marijnissen was.”

Daarna ging het beter?

“Nee, na de verkiezingen bleek er niets te zijn veranderd. De beloofde begeleiding bleef uit. Met Jan had ik weinig contact, maar we dronken een keer koffie, en daaruit leidde ik af dat het wel weer goed zat. Dat bleek een misverstand: er zat bij hem een blokkade. Het beeld dat ik had gefaald, kon hij blijkbaar niet loslaten. Ik kreeg de portefeuille Integratie en Media, maar mocht niet het woord voeren. Dat deed Agnes. Ik zat nog altijd in de ban.

“Er waren meer zaken die me tegenstonden. Al voor de verkiezingen in januari was ik erachter gekomen dat je als fractielid van de SP voortdurend door de partijleiding in de gaten wordt gehouden. Zo had ik een keer een afspraak in Rotterdam, waar ik een moskee zou bezoeken. Ik had me in die tijd kritisch uitgelaten over imams die homo’s met honden vergeleken. Iemand van de moskee waarschuwde mij hoe gevoelig dit bezoek lag. Ik zat in mijn auto op weg naar Rotterdam, en plotseling voelde ik me niet veilig. Ik belde mijn persoonlijk medewerker en zei dat ik de afspraak cancelde. Ze wilde weten waarom, aangezien ze dit aan Jan en Agnes moest doorgeven.

“Hierover heb ik een groot conflict gehad met Jan. Ik vond dat mijn medewerkster in de eerste plaats loyaal moest zijn aan mij. ▶

- Ik bedoel: je vormt toch een koppel. Later kreeg ik een andere fractiemedewerker toegewezen, die van bovenaf was gearachuteerd. Anders dan bij andere partijen hebben SP-Kamerleden daar geen inspraak in. Ik was het daar niet mee eens. Maar het was *take it or leave it*. Sindsdien zit ik zonder medewerker.

“Iedereen in de SP staat onder directe controle van Jan. Ook de Kamerleden. Je bent geen volwaardig volksvertegenwoordiger, die zonder last en ruggenspraak zijn werk zou moeten doen, maar een radertje in de partij. De macht ligt bij de personen die het langst in de partij zitten, en dus het dichtst bij Jan staan. Zo komt het voor dat sommige fractiemedewerkers meer te vertellen hebben dan sommige Kamerleden – zeker als die medewerkers ook nog eens in het partijbestuur zitten. Een ongezonde situatie.”

U werd wel gevraagd zitting te nemen in de commissie-Blok over het integratiebeleid. Daar stapte u later uit. Hoe is dat precies gegaan?

“Nadat ik negen maanden in het parlement had gezeten, stond Jan Marijnissen ineens in mijn kamer. Het was de eerste keer dat hij daar kwam. Ik schrok: heb ik iets verkeerd gedaan? Het bleek te gaan om de parlementaire commissie Integratie. Voor ons zat Agnes Kant daarin. Jan zei: ‘Ik vind het wel goed als jij in die commissie gaat zitten, dan kun je daar de komende tijd functioneren. Agnes moet haar werk doen.’

“Omdat ik de hele voorbereiding had gemist, stapte ik in een rijdende trein. De opzet stond in grote lijnen vast. Wel moest nog worden besloten welk instituut zou worden ingeschakeld voor het vooronderzoek. Zo kwam Jan Willem Duyvendak namens het Verwey-Jonker Instituut langs voor een gesprek. Iemand van de commissie vroeg: wat is je relatie met GroenLinks-Kamerlid Wijnand Duyvendak? Jan Willem antwoordde: dat is mijn broer; hij is de politicus van de familie, ik ben de wetenschapper. Dat hij ook het programma van GroenLinks had geschreven, vertelde hij er niet bij. Dat hoorde ik pas later.”

Toen dacht u: hier klopt iets niet?

“Gaandeweg groeiden mijn twijfels over de werkwijze van de commissie. Het Verwey-Jonker was deels verantwoordelijk voor het integratiebeleid, dat nu juist ter discussie stond. Ik stelde voor om Jan Willem Duyvendak te horen voor de commissie, maar dat mocht niet. Over mijn ongenoegen sprak ik onder anderen met Agnes Kant. Agnes vroeg of ik het ook aan Jan wilde vertellen. Het gesprek over dit heikele onderwerp duurde welgeteld vijf minuten. Marijnissen zei: ‘Je gaat op je bek, ze zijn slimmer dan wij allemaal.’ Met ‘ze’ bedoelde hij de multiculti-maffia. Zijn advies was: ‘Al haal je slechts vijftien procent binnen van wat we willen bereiken, dan nog moet je in die commissie blijven.’

“Tja, die commissie was in het leven geroepen na een motie van Marijnissen. Het was een prestigeproject. Maar ik vond dat ik als volksvertegenwoordiger mijn eigen verantwoordelijkheid moest nemen, en stapte op. Dat besluit heb ik Jan niet persoonlijk meegedeeld, nee. Maar hij heeft een aparte gebruiksaanwijzing. Normaal gesproken is hij al niet zo aanspreekbaar, maar dit speelde zich af tijdens de Algemene Beschouwingen en dan is hij er al helemaal niet voor je.”

De fractie was woedend op u?

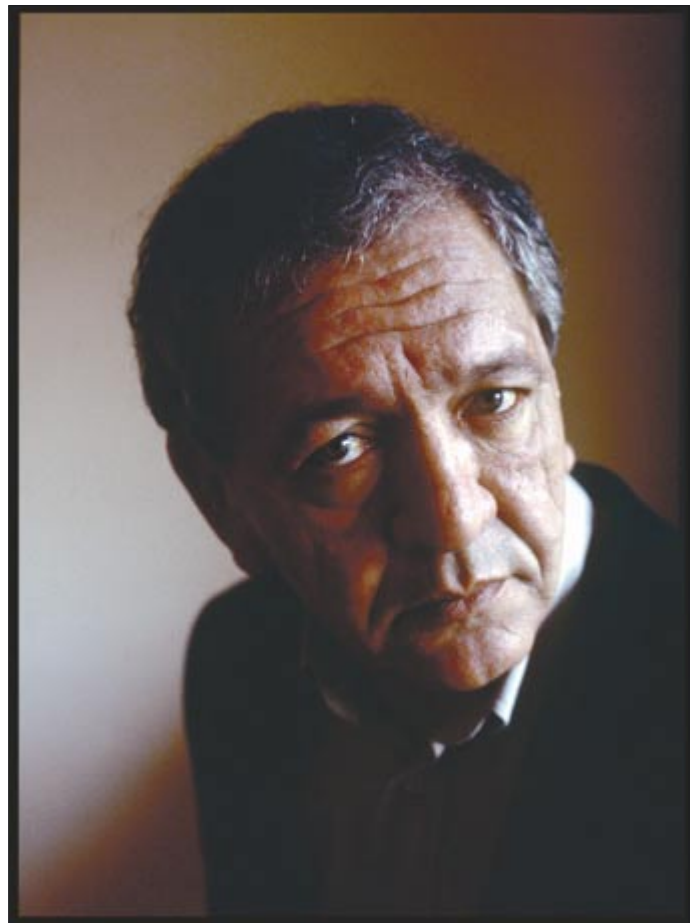
“Aanvankelijk waren de reacties binnen de partij vrij positief. Ik leidde daaruit af dat de SP uit de commissie zou stappen, en mij zou steunen. Maar ik werd gewoon vervangen. Maanden later hoorde ik dat Marijnissen vond dat ik de partij schade had berok-

kend. Dat werd me gezegd in de kamer van Tiny Kox. Toen was de situatie al aardig verziekt.

“Er waren meer akkefietjes. Zo werd ik een keer bij Marijnissen geroepen. Op hoge toon verweet hij mij dat ik geen bijdrage over een of ander onderwerp had geschreven. Hij zou mij daarover hebben gemaild. Maar ik wist niet waar hij het over had, zei dat ik zo’n opdracht nooit had gekregen. Marijnissen werd woest, sloeg met zijn vuist op tafel en riep: ‘Weet je hoe we dat hier noemen? Een kutsmoes!’ Ik begon aan mezelf te twijfelen: had ik het mailtje soms over het hoofd gezien? Maar later bleek dat ik het nooit had ontvangen; mijn naam bleek zelfs helemaal niet meer op de mailinglijst te staan.

“Excuses voor zijn uitbarsting heb ik nooit gehad. Zoiets pik ik niet. Ik ben toch geen kind?”

“Jan is iemand met twee gezichten. Een gezicht voor de buitenwereld, en een gezicht voor de SP. Als je als journalist bij hem ►

**‘Jan is iemand met twee gezichten.
Een gezicht voor de buitenwereld, en een
gezicht voor de SP.’**

‘Ik heb weleens het gevoel dat Marijnissen geen weet heeft van de kosten die je voor je levensonderhoud, zeker in de grote steden, moet maken. Waarschijnlijk heeft-ie zelf nog nooit boodschappen gedaan.’

- ▶ komt, is hij buitengewoon aardig en attent, dan vraagt hij naar je familie, haalt hij koffie voor je. Op televisie komt hij charismatisch, oprecht, leuk en ‘communicatief’ over. Maar in de partij kan hij bot zijn en autoritair. Dan communiceert hij totaal niet. Hij heeft een idee, en daar blijft hij bij.”

Hoe is de sfeer tijdens fractievergaderingen?

“Dan is Jan zeer aanwezig. In het bijzijn van medewerkers, receptionisten en telefonisten krijg je het zwaar te verduren, wat je positie als Kamerlid er niet sterker op maakt. Hij kan mensen echt afbekken. Jan komt intimiderend over. Ik ben zeker niet de enige die er last van heeft. Het is meer dan eens gebeurd dat een Kamerlid huilend de vergadering verliet.”

Spreekt iemand Marijnissen wel eens tegen?

“Soms, als hij dat toestaat. Bepaalde mensen staat hij het toe. Je moet wel een, eh, speciaal karakter hebben om mee te durven praten. Maar hoe kun je nu als fractielid functioneren als je geen vertrouwen krijgt? Je durft bij wijze van spreken niet eens even met Boris Dittrich te praten, omdat Jan je daarna alle hoeken van de kamer kan laten zien. Ik word meer geïnspireerd door andere Kamerleden dan door de leden van mijn eigen fractie. Want in hun ogen doe je altijd alles verkeerd.

“Zoals Jan met sommige collega’s omgaat, dat zou ik niet pikken. Piet de Ruiters, die in januari 2003 de Kamer in kwam, zit al tweeënehalve maand overspannen thuis.

“Dat heeft ook te maken met de hoeveelheid werk die je geacht wordt te verrichten. Misschien is het jullie wel eens opgevallen: er loopt geen SP’er normaal door het gebouw. Ze zijn altijd aan het rennen en vliegen. Er wordt van je verwacht dat je 24 uur per dag beschikbaar bent. Ik heb wel eens een mailtje van Jan gehad, dat was gepost om half drie ’s nachts. Zit hij nog steeds aan de touwtjes te trekken. Op zaterdag en zondag word je geacht naar Maas-

tricht of Zwolle te gaan en folders uit te delen.

“Ik schaam me er niet voor te zeggen dat ik dat altijd heb geweigerd. Kijk, ik heb zelf vroeger in de fabriek gestaan, onder meer bij DAF Automobielen in Born. Als je daar de arbeidsvoorwaarden van de SP zou invoeren, zou niemand dat pikken. Het is mooi om je voor de samenleving in te zetten, maar er zijn grenzen. Onder de medewerkers is het verloop enorm. Het is onmenselijk wat er van je wordt verwacht; ik ben niet voor niets in een echtscheiding geraakt. Als de leiding van het hier in de buurt gelegen Okura hotel van het personeel zou eisen om twaalf uur per dag voor minder dan het minimumloon te werken zou de SP gelijk op de stoep staan te demonstreren.”

Sinds 2003 weigert u nog langer afdrachten te doen aan de partijkas.

“Die financiële kwestie ligt niet ten grondslag aan het conflict met Marijnissen, maar heeft de verhoudingen wel verslechterd. Kijk, ik vind: solidariteit van iemand vragen, is prima. Maar dat moet iemand dan wel op kunnen brengen. Als je van mij eist dat ik pakweg 65 procent van mijn loon aan de partij schenk en mij dan ook nog eens het gevoel geeft dat ik helemaal niet in de club thuishoor, denk ik: waarom doe ik dat nog?”

Marijnissen zei in het AD dat u in financiële problemen was gekomen vanwege een scheiding. Ook sprak hij over uw tweede huis op Gran Canaria.

“Er bestaat toch een consensus dat je niet over dat soort privédingen in de media praat? Ik vond dat echt een trap onder de gordel... om dit aan de grote klok te hangen. Ik had tegen Jan gezegd: ‘Ik kan niet afdragen dit jaar, omdat ik zelf in de problemen dreig te komen, vanwege de scheiding.’ Hij wilde toen dat er een juridische constructie werd bedacht zodat ik alsnog kon afdragen. Dat wilde ik niet. Jan riep: ‘Dat is zakkenvullerij!’ Toen ben ik gelijk uit dat gesprek weggelopen. Op zo’n toon wilde ik niet praten.”

Bent u de enige SP’er die moeite heeft met de afdrachtregeling?

“Een ander SP-Kamerlid is ook in een scheiding terechtgekomen en kreeg toen veel problemen omdat hij op grond van zijn inkomen bij de SP niet in aanmerking kwam voor een hypotheek. Ik heb weleens het gevoel dat Marijnissen geen weet heeft van de kosten die je voor je levensonderhoud, zeker in de grote steden, moet maken. Waarschijnlijk heeft-ie zelf nog nooit boodschappen gedaan.”

De afdrachtregeling is het fundament onder de SP. U had met uw volle verstand getekend.

“Ik besef wel dat het heel vervelend is voor de SP dat ik over deze zaken ben begonnen. Want je stelt het hele bestaan van de partij ter discussie. De begroting is daarop gebaseerd, het aantal werknemers, de hele loonconstructie. Maar die constructie deugt niet. Desnoods zal ik dat tot aan de rechter uitvechten.

“Wat mensen niet weten, is dat je ook de belastingaangifte van je vrouw aan de partij moet overleggen. Zo kunnen ze uitrekenen wat de partij kan innen van die belastingteruggaven. Iets van twintig procent. Mijn vrouw heeft dat geweigerd, zoals elke zelfstandige vrouw zou doen. Mijn vrouw hoeft er toch niet onder te lijden dat ik bij de SP zit?”

Wanneer heeft u voor het laatst met Marijnissen gesproken?

“Nadat hij mij voor zakkenvuller had uitgemaakt, heb ik niets meer van hem gehoord. Dat is typerend voor de sfeer bij de SP. Een tijdje terug lag ik een week in het ziekenhuis. Van de commissie-Blok kreeg ik een bloemetje. Een kleinigheidje, maar op zo’n moment doet je dat goed. Van de SP heb ik nooit iets gehad; zelfs geen telefoontje.” |